

Shalom H. Schwartz - Værdihjul

Shalom H. Schwartz - Værdihjul

Selvom der er mange måder, hvorpå vi kan forholde os til det, der er værdifuldt for os, har forskere fundet en ret overraskende grad af konsistens i det, vi værdsætter i vores liv. Efter at have testet de indledende fund har forskerne kunnet sammensætte en liste over områder, der gentagne gange bliver vurderet som værende værdifulde. Listen, der blev udviklet på baggrund af analyser af mere end 64.000 mennesker fordelt på 68 lande, viste endvidere, at det, vi værdsætter, ikke forekommer helt vilkårligt. Forskernes analyser, der blev anført af den israelske psykolog Shalom H. Schwartz, viste nemlig, at visse områder sjældent blev prioriteret samtidig, og at prioriteringen af andre områder var sammenfaldende.

Forskerne kortlagde disse sammenhænge som visualiseret i grafikken på side 3. Logikken er at jo tættere to områder befinder sig i grafikken, desto mere sandsynligt er det, at begge områder vurderes som vigtige. Ligeså gælder det modsatte - jo længere væk to områder befinder sig fra hinanden, desto mindre sandsynligt er det, at de vurderes vigtige samtidig.

Det betyder dog ikke, at en person ikke samtidig kan værdsætte to, i figuren, modsat placerede værdier, som f.eks. ambitiøs (nederste venstre hjørne) og lighed (øverste højre hjørne), men at personen ofte vil prioritere den ene frem for den anden.

På baggrund af disse mønstre kunne forskerne opdele de værdsatte områder i ti overordnede grupper:

1. Magt - social status, prestige, titler, muligheden for at bestemme over andre
2. Præstation - at sætte og nå arbejdsmæssige mål
3. Nydelse - nydelse eller at opnå muligheder for nydelse
4. Stimulering - spænding og udfordringer
5. Selvstændighed - uafhængighed og frihed
6. Helhedssyn - at søge retfærdighed og tolerance
7. Gavnildhed - at give til og hjælpe andre
8. Tradition - respektere og bevare eksisterende normer og metoder
9. Konformitet - at følge regler og strukturer
10. Sikkerhed - sundhed og trivsel

De ti grupper kan derudover inddeles i to akser - den ene er selvforstærkning, der primært handler om personlig status og succes, versus transcendens, der handler om andres trivsel. Den anden dimension er fastholdelse, der handler om at bevare eksisterende normer og metoder, versus udvikling, der handler om uafhængighed og forandringsparathed. I bund og grund illustrerer modellen nogle meget intuitive sammenhænge. Når vi er optaget af andres velfærd, er vi mindre tilbøjelige til at dyrke vores egne magtinteresser og omvendt. Når vi i perioder virkelig værdsætter nydelse, sker det ofte på bekostning af dybere tankevirksomhed.

Værdihjul - øvelse

Kig på hvert tema i modellen og vurder på en skala fra 1-10, hvor vigtigt dette tema er for dig - i hvilket omfang er det med til at guide dig i dine tanker og beslutninger?

Vælg et af områderne og vurder:

- Hvorfor er dette område vigtigt for dig?
- Hvordan påvirker det dine tanker og beslutninger?
- Hvad er det seneste arbejdsmæssige valg, du har truffet med udgangspunkt i dette område?

Hvordan hænger dette område sammen med dine fokusstyrker? Hvilke ord er beslægtede eller magen til dine styrker? (Tegn evt. streger mellem de ord, der hænger sammen med dine styrker).

Husk igen på, at områder og ord i modellen, der er beslægtede, ligger tæt op ad hinanden, og områder og ord, der ligger langt fra hinanden, oftest ikke prioriteres samtidig. Det kan være, at du kan få inspiration fra de områder, der ligger tæt op ad dem, du har valgt. Prøv gerne at tænke over:

- Hvilke tre-fem ord ligger tæt på de ord, der matcher eller relaterer sig til dine styrker?
- Hvad betyder de ord og områder for dig?
- Bekræfter de noget, du i forvejen har tænkt om dine styrker?
- Giver de anledning til nye tanker?
- Hvordan kan du handle på baggrund af de refleksioner, du her foretager dig?